

NAMESTO UVODNIKA:

Še lani poleti smo imeli na grajskem dvorišču poletne kulturne prireditve, ki so bile lepo obiskane. Dvanajst predstav si je ogledalo domala štiri tisoč ljudi. Pa še v grajski kleti so se nacejali. Več slovenskih časopisov je pisalo o Metliki kot mestu, kjer se za majhen denar veliko dogaja. Zavoljo tega se ja marsikdo, ki je imel še najmanj zaslug za to, tolkel po prsih, češ, česa vsega nismo zmožni narediti v tej naši Šparti.

Skupina, ki je pripravljala vse to, se je odločila, da letos teh in podobnih prireditev na grajskem dvorišču ne bo. Fante je popustila volja. Največ zaradi pomanjkanja denarja, še bolj pa zato, ker s strani najodgovornejših v občini ni bilo videti niti najmanjšega posluha. Zgodilo se je celo, da so posamezniki zalagali denar za honorarje nastopajočim ali da ob prireditvi, namenjeni dnevu borca, ni bilo na grajskem dvorišču niti enega samcatega borca.

Ob strani sta se držali celo občinska kulturna skupnost in Zveza kulturnih organizacij, ki bi morali biti po pravilu nositeljici takšnih in podobnih fešt. Ne smemo pozabiti, da je dobil Belokranjski muzej od dveh Vinskih vigredi pol stare milijarde za pleskanje sten v dvorišču, kar se ne bi najbrž nikoli zgodilo, če se ne bi tam dogajale reči julija in avgusta.

To, da prireditev ne bo, niti ni tako tragično. Bolj žalostno je, da se ob tem dejstvu nihče ne zmiga. Vsem je vse vseeno. Ne zmiga se nihče: niti na občini niti v muzeju niti pri kulturni skupnosti niti na SZDL niti pri Zvezi kulturnih organizacij.

Poglejte: Metliški mešani pevski zbor Beti letos ni imel vaj niti nastopov. Znašel se je pač v krizi. To nikogar ne prizadene. Najodgovornejši bodo blejali šele 26. novembra. Na metliški občinski praznik. Zevali bodo zato, ker pač ne bo zbora, ki bi zapel himno pa še kaj drugega. Do kulture, pa ne samo do nje, imamo v Metliki zares čuden odnos.

Stvari bi nas znale še kako tepsti po hrbtu.

Toni Gašperič

NAŠA ANKETA

Glas enega komuniste ne pomeni veliko

Glas enega komuniste ne pomeni veliko

Pretekli mesec smo – nekateri bolj, drugi manj – skrbno spremljali poročila s konference Zveze komunistov Jugoslavije. O tem, ali je ta zbor komunistov prinesel tisto, kar smo pričakovali ali ne, tokrat ne mislimo razpravljati. Pač pa smo se odločili vprašati zaposlene v metliški Beti in Kometu, kaj vedo o aktivnosti osnovnih organizacij ZK v teh dveh delovnih organizacijah, ali so dovolj obveščeni o delu komunistov, ali pa le-ti delajo v glavnem »ilegali«? Takole so povedali:

SREČKO NEMANIČ, pletilec v tozdu Metraža: »Sem komunist in lahko rečem, da osnovne organizacije ZK delajo tisto, kar jim je naročeno z vrha, predvsem z občinskega komiteja ZK. Na sestankih sicer veliko govorimo, a se v glavnem govori le ponavljajo in tudi naredi se potem malo. En komunist tako in tako ne more nič narediti, premakniti. Dobro bi morali zgrabiti vsi komunisti, od federacije navzdol, kajti če je kaj naro-

be, krivda tako in tako ni v osnovnih organizacijah, ampak na vrhu. Vpliv osnovnih organizacij na različne probleme je zelo majhen. Priznam, da smo prostovoljno člani ZK, toda odgovornost je v primerjavi z ostalimi delavci, ki niso komunisti, večja. Vsi pravijo, saj si član Zveze komunistov, pa kaj premakni. Kot sem pa že rekel, en sam ne more narediti nič.«

RENATA BRODARIČ, šivilja v tozdu Konfekcija: »O tem, kaj sklenejo komunisti na svojih sejah, ne vem nič. Niti ne vem, ali zapisniki s sej visijo na oglasnih deskah. Tako mi je delo komunistov v Beti povsem neznano. Sama pa nisem

nikoli razmišljala, da bi postala članica Zveze komunistov.«

BRANKO HAJSAN, ključavničar-vzdrževalec v Beti: »Nisem član ZK in o delu komunistov v Beti ne vem ničesar. Vem le to, kdaj

imajo sestanke, ker je sodelavec komunist. Pred kratkim so se sestali po skoraj enem letu. O tem, ali bi šel v ZK še nisem razmišljal, vendar si predstavljam komuniste drugače, kot so danes. Po očetu vem pripovedovanju je bilo včasih povsem drugače. Moti me, da jaz in moji sodelavci, ki prav tako niso komunisti, ne vemo, kakšno vlogo ima Zveza komunistov v naši delovni organizaciji.«

MILKA CINDRIČ, vodja proizvodnega traku v Kometu: »Kot sekretarka osnovne organizacije ZKS Komet lahko povem, da naloge, ki so nam naložene, uresničujemo, sicer pa se ne sestajamo tako pogosto. Od 450 zaposlenih nas je 25 komunistov, v glavnem ženske. Zavedamo se, da bomo morali kot komunisti sprejeti in izvajati nove ukrepe, čeprav jih sprejemamo s težkim srcem. V glavnem potrjujemo le tisto, kar sprejemajo »zgoraj«. Seveda imamo o določenih stvareh tudi lastna mnenja, ki jih tudi posredujemo naprej, vprašanje pa je, koliko jih upoštevajo. V glavnem naše mnenje naleti na gluha ušesa. Pri nas je veliko pritožb zaradi visoke članarine.

Zaradi tega je bilo nekaj izstopov iz ZK, toda pravijo, da bodo članarino znižali. Sicer pa se bomo kmalu sestali in potem bomo videli, kakšne bodo reakcije in kakšno naše nadaljnje delo. Moram povedati, da so tudi tisti zaposleni, ki niso člani ZK, seznanjeni z našim delom. Predvsem gre za ustne informacije in opažam, da se delavke močno zanimajo za to, kaj se dogovori na sestankih. Povzetke s sestankov pa objavimo tudi v Vezilu.«

MIRA TOMAK-MARKOVIČ, šivilja v Kometu: »Sestanki osnovne organizacije ZK, na katere redno hodim, so redkokdaj, zato tudi ne vem veliko o delu ZK. V glavnem z ZK nasploh nisem zadovoljna. Preveč se

OBLIKUJMO VEZILO

S celotno podobo Vezila, ki se je v nekaj zadnjih letih nekajkrat spremenila, več ali manj nimamo pripomb. V eni od naših anket, v kateri so naši delavci govorili o vsebinski in tehnični ureditvi tovarniškega glasila, je bilo kopico predlogov, o čem še pisati, nihče pa se ni spotaknil ob tehnično urejevanje.

Pa vendar: že nekaj časa mnogi menijo, da bi morali spremeniti naslovno stran, pravzaprav samo tako imenovano »glavo« časopisa. Sedaj jo sestavlja napis »beti« nad rdečim trikotnikom, v katerem je Kometov znak, vse je »ograjeno s tremi znaki »beti«, nakar je naslov časopisa, ki je znova zaključen s tremi znaki »beti«. Kaže, da takšna podoba ni najboljša.

V uredništvu Vezila smo kritikam prisluhnili, opozorili tehničnega urednika, ki je obljubil novo rešitev, vabimo pa tudi bralce Vezila, naj prispevajo z idejami.

Torej – bomo v jeseni začeli izdajati Vezilo z novo glavo? Gotovo, a upamo, da boste nekaj idej, če ne že kar rešitev samo, prispevali tudi vi, naši redni bralci. Pustite domišljiji in ustvarjalnosti prosto pot, predloge pa pošljite v naše uredništvo. Saj veste, kje se nahaja, mar ne?

UREDNIŠTVO

USPOSABLJANJA:

govori in premalo naredi. Mi sicer uresničimo tisto, kar nam je zadano, a kaj, ko naloge v glavnem prihajajo z vrha. Mislim, da takšna ZK ni tisto, kar bi morala biti in kar komunisti želimo. Komunistka sem postala pred 15 leti in takrat sem od ZK pričakovala vse kaj drugega, kot je danes. Glas enega komuniste ni vreden veliko. En človek tudi ne bi mogel veliko narediti. Vsi skupaj pa bi morali. Zakaj ne, ne vem.»

NADA ŠANDOR, šivilja v Kometu: »Delavci, ki pridejo s sestanka osnovne organizacije ZK nas seznani, kaj so se dogovorili. Me ne, ki nisem članica, to še posebej zanima. Delo komunistov pri nas ni v ilegali, je javno. Če pa je kaj narobe, ne zvrčamo krivde na komuniste. Toliko smo že razsod-

ni, da težave rešujemo skupaj, saj, če je kaj narobe, niso krivi komunisti, vsaj ti v naši delovni organizaciji ne. O tem, ali bi šla v ZK ali ne, še nisem razmišljala, a me tudi še nihče ni vprašal. Mislim pa, da nimam razlogov, da ne bi postala komunistka.»

Imamo odlične ekipe

Zaradi napovedanih tekmovanj v prvi medicinski pomoči in v gasilstvu smo v torek, 17. maja 1988, začeli z vajami iz prve medicinske pomoči. Na vajo smo klicali naslednja dekleta: Ireno Reba, Slavico Papič, Mojco Dragovan, Nevenko Dukovčič, Ankico Bukovac, Marijo Črnugelj, Nevenko Brajkovič, Jadranko Brajkovič, Mojco Jurajevčič, Marija Badovinac in Ivana Kambič. Pripadniki CZ so bili klicani na usposabljanje z namenom pridobiti čim več prepotrebne znanja, katerega bi v morebitnih situacijah uporabili v delovni organizaciji kakor tudi v vsakdanjem življenju. Toda kot prejšnja leta smo se srečali s težavami pri usposabljanju tudi sedaj saj se usposabljanja iz neopravičenih razlogov niso udeležile naslednje delavke: Nevenka Dukovčič (predsednica OOOZSM v konfekciji Metlika), Nevenka Brajkovič, Marija Badovinac (vse konf. Metlika) in Jadranka Brajkovič (TOZD KiV). To, kar so napravile slednje, je nedopustno, saj so z neudeležbo na usposabljanju napravile prekršek po določbi 1. točke 218 člena zakona o SLO (Ur. list SFRJ št. 21/82, 61/82 – ta pa pravi, da je storjen prekršek, če se klicana oseba ne zgleda na poziv iz neopravičenih razlogov in se kaznuje z denarno kaznijo do 20.000 din ali z zaporom do 60 dni. (Opravičeni razlogi so huda bolezen ali višja sila).

Zaradi neudeležbe omenjenih delavk je verjetno nekaj kriva tudi DO BETI, saj smo v preteklih letih spregledali takšne kršitelje in jih nismo predali v nadaljnji postopek, kar pa ne bo smela ostati praksa. To pa zaradi tega, ker takšni kršitelji pritegnejo za seboj še ostale pripadnike CZ.

Da pa ne bi govorili samo o kršiteljih, pohvalimo še tiste, ki so se zavedale svoje vloge in so se pod vodstvom mentorice Sonje Prevalšek vneto pripravljale na občinsko tekmovanje v PMP. Ekipa je zaradi ostre konkurence na tekmovanju in zaradi nekaj drobnih napak, zasedla solidno 4. mesto, zmagala je ekipa Kometa. Najbolj razveseljivo pa je, da lahko tem dekletom zaupamo, da nas v morebitni situaciji pri nujenju PMP ne bi pustile na cedilu in bi pravilno oskrbele poškodbo.

Sočasno z usposabljanjem za občinsko tekmovanje v PMP v Metliki, so se pripravljala tudi dekleta iz TOZD Žakanje za medobčinsko tekmovanje v PMP, ki je bilo 5. junija 1988 v Ozlju. Tekmovanja so se udeležila naslednja dekleta: vodja ekipe – Ružica Brgar, vodja trojke – Slavica Papič, članice – Biserka Radman, Zora Grašin, Marica Colarič in Marija Črnugelj. Tudi ta dekleta so pokazala solidno znanje, tako teoretično kot praktično. Upajmo, da bodo imela dekleta iz Žakanja naslednje leto več sreče in da se bodo plasirala na republiško tekmovanje.

Kot smo že v uvodu omenili, so se dekleta DO BETI pripravljale tudi za občinsko gasilsko tekmovanje. BETI je pripravila dve ekipi, in sicer eno iz SŠTU in eno iz IGD »BETI«. Zaradi krivičnosti sodnikov na predhodnem tekmovanju se v letošnjem letu nismo intenzivno pripravljali, ampak smo opravili le nekaj vaj z izjemo SŠTU, tako da nismo pričakovali večjih rezultatov. BETI je dosegla naslednji rezultat: 2. SŠTU, 3. IGD BETI prvo mesto je dosegla ekipa iz TOZD Novoteks.

Pa pogledjmo, katera dekleta so zastopala BETI. Najprej SŠTU: desetarka Darinka Sodja, sel – Vesna

(Nadaljevanje na 14. strani)

Vezilo gre do konca ali:

Je ogenj, kjer je dim?

Govori se, da so nekatera stanovanja, ki so v lasti Beti, prazna. Ve se, da je treba kljub temu plačevati najemino, prispevke za elektriko, centralno kurjavo. To niso majhni denarji.

Najvažnejše pa je verjetno to, da bi lahko kdo v teh stanovanjih bival. Najverjetneje posameznik ali družina, ki stanovanje nujno potrebujejo. Naši samoupravni mlini pa meljejo prepočasi. Sestati se mora odbor, zbrati se mora delavski svet. Čas pa melje naprej...

Morda pa so govorice o praznih stanovanjih izmišljene?

Ko bi le bile!

Sicer pa pravi slovenski pregovor, da kjer je dim, je tudi ogenj!

Bo kdo odgovoril? Se bo našel junak? Če ne bo, bomo vprašanje ponovili v naslednji številki. Vezilo gre do konca.

Metlika, 30. junij 1988

Po 15. maju:

Osebni dohodek in stabilizacija

Celotni sveženj gospodarskih ukrepov za omejevanje inflacije in stabilizacijo gospodarstva je postavljen v nasprotno funkcijo kot vsi dosedanja ukrepi, ki so nas pripeljali v takšno gospodarsko krizo s 3-števlično inflacijo.

V čem je bistvo:

1. Dosedanji antiinflacijski programi so sloneli na zakonsko zamrznjenih cenah in na samoupravnem omejevanju plač. Rezultat je bil tak, da so se cene izmikale kontroli, država pa je po lastni presoji preko cen favorizirala določene gospodarske panoge. Nekatero panogo (preko tega tudi regije) pa so se znašle v nevzdržnem položaju. Plače so rastle preko realnih družbenih okvirov, notranje samoupravne in občinske zavore so popuščale množičnim pritiskom. Ker povečani osebni dohodki niso imeli ekvivalenta v povečani proizvodnji, je bil to novi generator inflacije. Tržne zakonitosti so se izgubile v masi predpisov. Uspešnejši so bili tisti vodilni delavci, ki so izpostavili dobre »zveze« z zveznimi pisarnami v Beogradu, kot tisti, ki so imeli dobre poslovne »zveze« z uspešnimi podjetji in bankami doma in v tujini.

2. Novi protiinflacijski program, ki so nam ga predlagali strokovnjaki mednarodnega denarnega sklada, čigar dolžniki smo, je postavljen popolnoma nasprotno vsebini pod točko 1. Sprostijo se cene in devize (trg blaga in trg denarja) in zamrznejo plače. Cene se bodo naprej masovno dvigovale, ker vsak proizvajalec (normalno) želi maksimalno izkoristiti šanso, kasneje pa se bodo umirile in nazadovale, ker bo začelo

primanjkovati dinarjev ali deviz. Ravnovesje se bo ustvarilo na tržišču, prodajala se bo boljša roba, rezerve pa se naj bi iskale v zmanjšanju notranjih stroškov.

Žalostno, a resnično je to, da nam bo rapidno padel življenjski standard, ki bi se naj začel dvigati samo proporcionalno dviganju produktivnosti dela, kar prevedeno pomeni, da bomo morali začeti bolj (pametneje) delati. Vsekakor bodo ti neizbežni popravni izpiti gospodarske politike povzročili velike socialne probleme in politična nezadovoljstva vendar drugega izhoda ne more biti.

3. Naše plače:

V letu 1988 bomo lahko imeli povprečne osebne dohodke na delavca večje od istega obdobja 1987 za naslednje odstotke:

povprečje januar – junij + 139 %

povprečje januar – september + 134 %

povprečje januar – december + 119 %

Računi nam kažejo, da bomo nekje do septembra še lahko dvigali plače iz meseca v mesec, saj se nam plan uklapa v zgornje %, v zadnjem kvartalu pa se morajo plače ustaviti, ker se bo znižala tudi programirana inflacija. Kontrolno nad izplačili do zgornjega limita prevzame neposredno država s kontrolnim mehanizmom SDK, pravila igre po naših samoupravnih aktih pa bodo veljala samo izpod omejitvenih procentov. To pomeni: slabši TOZD – slabše plače, uspešnejši – boljše.

OPOMBA: Opazili ste, da večkrat uporabljam izraz »plača« kot »osebni dohodek«. To delam namenoma, ker je vsebina izraza »osebni dohodek« opredeljena s samoupravno svobodo, ko si delavci samo določamo ceno svojega dela, ko pa ni več te svobode, je boljši izraz »plača« ali mezda ne glede na to, iz katerega družbenoekonomskega sistema smo ga povzeli (kapitalističnega ali realsocialističnega).

Nikola Podrebarac

KDO JE KDO?

Moramo vedeti da je:

Nikola Kezele predsednik odbora za kadre

Janez Žele predsednik skupne disciplinske komisije

Alenka Badovinac predsednik delavskega sveta v delovni skupnosti skupnih služb

Marjan Bošnjak predsednik komisije za medsebojna razmerja v DSSS

Tone Pezdirc predsednik samoupravne delavske kontrole

Ivica Fir predsednik delavskega sveta v TOZD Kodranka in Volna

Zdenka Bede predsednik delavskega sveta v TOZD konfekcija Metlika

Gabre Predovič predsednik delavskega sveta TOZD Metraža

Ivanka Volf predsednik delavskega sveta TOZD Konfekcija Črnomelj

Marinka Ajdič predsednik delavskega sveta TOZD konfekcija Mirna peč

Zinka Kežman predsednik delavskega sveta TOZD Konfekcija Dobova

Kdo so delegati delavskega sveta delovne organizacije Beti?

TOZD Kodranka in Volna: Jure Andrišević, Josip Benkovič, Marica Bukovac, Drago Hrelič, Vinko Pavlinac

TOZD Konfekcija Metlika: Marija Golovrški, Danica Katunič, Marija Mečečević, Mira Markovič, Zdenka Sodec

TOZD Metraža: Vlado Dražumerič, Boris Jaklič, Vlado Lisak, Jože Muc, Gabre Predovič

DSSS: Marika Gašperič, Jožica Kremesec, Jože Per, Tihomir Skoliber, Jožica Žagar

TOZD Konfekcija Črnomelj: Angelca Jesih, Rozalija Perušič, Terezija STarešinič, Fatima Suljanovič, Cirila Vranešič

TOZD Konfekcija Mirna peč: Anton Avbar, Marija Dragan, Marija Čanželj, Slavka Lubej, Ana Pungerčar

TOZD srednja tekstilna šola: Stane Dražumerič, Marija Goleš, Anton Kambič, Zlata Kovačič, Anton Žlogar

TOZD Konfekcija Dobova: Zdenka Božinovski, Elza Gerjevič, Anica Kežman, Marija Kopinč, Nikola Rešetar.

Oblikovanje konference ZK v DO Beti

Na pobudo OK ZKS METLIKA smo se odločili za ustanovitev akcijske konference OO ZK Beti.

S soglasjem osnovnih organizacij ZK ter s soglasjem občinskih komitejev ZK Metlika, Brežice, Črnomelj in Ozalj, je občinski komitej ZK Metlika sprejel sklep o oblikovanju konference ZK v delovni organizaciji Beti Metlika. Delegati konference so bili izvoljeni na volilno programskih sejah osnovnih organizacij ZK. Osnovne organizacije imajo v konferenci različno število delegatov, odvisno od števila članov. Tako akcijska konferenca sedaj šteje 39 članov.

Na ustanovni seji akcijske konference, ki je bila 3. marca 1988, smo izmed delegatov izvolili 10-člansko predsedstvo ter iz njegove sestave predsednika in podpredsednika konference.

Konferenca po poprejšnji razpravi v osnovnih organizacijah, upoštevajoč pri tem sklepe, stališča in usmeritve kongresov in višjih organov ZK, sprejema za člane ZK in osnovne organizacije obvezujoče sklepe in stališča o vprašanih in nalogah skupnega pomena, opredeljenih v samoupravnem sporazumu o združitvi TOZD v delovno organizacijo, zlasti s področja:

- razvojne politike
- kadrovske politike
- dohodkovnih odnosov
- samoupravnega in družbenoekonomskega položaja delavcev
- delovanja delegatskega sistema
- samoupravnih odnosov
- samoupravne organiziranosti in statutarne spremembe
- SLO

Skratka, akcijska konferenca in predsedstvo akcijske konference naj bi opravljalo funkcijo koordinacije s kvalitetnimi predlogi za poboljšanja ali spreminjanja obstoječega stanja. Bodisi na nivoju

TOZD, DO ali širše s skupnimi in enotnimi močmi, v interesu vseh zaposlenih v DO Beti.

Na prvi seji predsedstva smo si zadali tudi prve naloge za delovanje akcijske konference Beti.

Gabre Predovič

Beti drugi dom

Te dni odhaja v pokoj **Martina Badovinac**, ki se je prvič zaposlila pred 36. leti pri Narodni banki v Metliki. 1. maja 1955 pa je odšla v črnomaljsko Belokranjko, ki se je leta 1956 preselila v Metliko in preimenovala v Beti. Martina je v Beti prvih pet let delala kot finančni knjigovodja, deset let kot vodja finančnega knjigovodstva, enajst let kot računovodkinja in zadnjih sedem let kot direktorica računovodstva. Prav zato, ker je bila vseh 33 let službovanja v Beti ena od vodilnih v delovni organizaciji, je še toliko bolj poznala težave, ki so jih pestile zlasti v prvih letih razvoja naše tovarne.

»Ob mojem prihodu je podjetje zaposlovalo 70 ljudi, v celotni upravi pa nas je bilo le 8. Životarili smo v utesnjenih prostorih, razmetanih po zasebnih hišah, brez vode, kanalizacije in brez primerne prehrane takrat niti pomislili nismo. Proizvodno opremo je predstavljalo nekaj izrabljenih, zastarelih strojev, osebni dohodki so bili krepko pod republiškim povprečjem,« pove Badovinčeva. Spominja se, da je bilo med zaposlenimi malo strokovnjakov. »Posledica vsega tega je bila slaba kvaliteta izdelkov, povečevanje zalog, predvsem nekurantnih, pomanjkanje denarja, nezaupanje bank, ki se je stopnjevalo. Zaradi slabih pogojev in bojazni pred propadom je odhajal že tako skromen kader,« niza Martina.

»Po preselitvi v Metliko se je životarjenje nadaljevalo. Pretni prostori in pomanjkanje finančnih sredstev so

onemogočali povečanje obsega poslovanja, zaradi česar Beti v prvih letih ni mogla rešiti brezposelnosti v Metliki in okoliških krajih, kar je bilo najbolj boleče. V kolektivu smo se dobro zavedali težkega položaja. Strah, da bomo izgubili že tako skromen kruh, nam je dajal nenavadno moč in močno smo si želeli, da bi uspeli,« obuja spomine Badovinčeva. Z udarniškim delom, samoodpovedovanjem, vztrajnostjo in potrpežljivostjo jim je s pristradanimi sredstvi končno uspelo odkupiti in obnoviti vojaške barake, ki so bile brez vode in elektrike. Prav ta korak pa je bil odločilen za razvoj delovne organizacije. Ker je vedno večja konkurenca na tržišču ogrožala majhna podjetja, so se zavedali, da morajo dohiteti in prehiteti razvita podjetja, ki so jim konkurirala. Tako se je samoodrekanje nadaljevalo.

»Začeli smo s postopno rekonstrukcijo obstoječih obratov, odprli nekaj novih obratov, uvedli strojno knjiženje, kasneje odprli nov oddelek za visoko mehanografijo, ga sodobno opreмили in izsolali kader, kar nam je omogočalo sodobnejšo in hitrejšo obdelavo podatkov. Tako sem vsa leta s pomočjo številkih spremljala »dihanje« tega podjetja, ki si je postopoma, z znanjem in ustvarjalnim delom, ustvarilo ugled na domačem in tujem trgu in ki je danes s svojim poslovanjem in poslovnimi uspehi lahko za vzor mnogim drugim organizacijam,« je zadovoljna Martina.

Badovinčeva je razveselil vsak izhod delovne organizacije iz težav. Pohvali, da delovna organizacija kljub temu, da je bila večkrat na robu rentabilnosti, v vseh 33 letih ni niti enkrat med letom, kakor tudi ob zaključnem računu, izkazala rdečih številkih, torej izgube. Spominja se, da je zaradi neprestanega odrekanja delovno organizacijo zapustilo veliko delavcev, predvsem strokovnjakov. »Med

tistimi, ki so vzdržali, so bili predvsem domačini, ki so bili vezani na domači kraj in niso imeli druge izbire. Med tistimi, ki smo ostali, pa je bila dodatna obremenitev vedno znova vzgajati novi kader, kar je v nekaterih obdobjih predstavljalo večjo obremenitev kakor redno delo z odgovornostjo vred. Fluktualcija delavcev pa smo še posebej občutili v računovodski službi, saj je računovodska služba zaradi strnjene spremljanja poslovanja celotne delovne organizacije zaradi rokov in točnosti pri ugotavljanju rezultatov poslovanja odvisna od vseh pomožnih služb v računovodstvu in vseh evidenc v okviru celotne delovne organizacije. Če smo hoteli vse to zakonito izpeljati, smo morali izpopolnjevati in vzgajati kader sami, večkrat tudi izven svojega sektorja. Vendar sem svoje in dodatno delo opravljala z veseljem, saj mi je bila Beti drugi dom. Vsako večje dokončano delo in dobri poslovni uspehi so mi, predvsem v zadnjih letih, dajali veliko moralno spodbudo,« pripoveduje Badovinčeva.

»Lepo je delati v urejeni delovni organizaciji. Res, da nas pesti inflacija in neprestano presenečajo novi predpisi, vendar so to problemi, ki jih imajo skoraj vse delovne organizacije in upamo, da so to le prehodne težave in da bomo končno našli izhod iz težav v naši družbi,« je optimistka Badovinčeva.

»Že dolgo nazaj sem začela razmišljati o odhodu v pokoj. Zavedam se, da tako pač mora biti in da moram odstopiti mesto drugim. Moja želja pa je vedno bila, da bi dočkala polno delovno dobo, saj bi sicer imela občutek, da nisem dala vsega od sebe.« Seveda bo imela še vedno stike s svojo delovno organizacijo, predvsem pa je pripravljena pomagati z nasveti tistim, ki so jo nasledili. A tudi doma njenim pridnim rokam nikoli ne bo zmanjkalo dela, pa naj si bo v hiši, na vrtu ali v vinogradu.

Metlika, 30. junij 1988

NA OBISKU V PLETILNICI:

Na prvem mestu je kakovost

Tokrat smo obiskali pletilnico, torej drugo delovno enoto tozda Metraža. V njej je zaposlenih 132 ljudi, v proizvodnji pa delajo v treh izmenah. Pletilnica ima dve enoti in sicer snutkovno in krožno pletilnico. Razlikujeta se po različni tehnologiji. Naj omenimo še, da pride vsak mesec iz krožne pletilnice po 130 ton pletiva, iz snutkovne pa 35 ton.

Po nečem pa se naša pletilnica močno razlikuje od pletilnic po Jugoslaviji. Medtem ko je za druge pletilnice značilno, da delajo v njih predvsem ženske roke, pa so v Betini pletilnici pretežno zaposleni moški. V proizvodnji so zaposlene le tri ženske, ki delajo tudi v nočni izmeni. Držijo se namreč dogovora, naj ženske ne bi delale v treh izmenah. Vendar pa so v snutkovni pletilnici morali zaposliti tri ženske za vdevanje preje, kjer so potrebni spretni prsti, kajti preja je

tanka. Kot je povedal vodja pletilnice Gabre Predovič imajo prednost, ker v proizvodnji ni žensk, kajti manj je bolniških izostankov zaradi bolezni otrok in porodniških dopustov. Toda izostankov z dela zaradi bolezni imajo kljub temu vedno več, kajti pletilnica postaja vse starejši obrat. Kar četrtnina delavcev v proizvodnji je stara okrog 50 let. Vse več je invalidnih delavcev, ti pa ne morejo več delati v treh izmenah. Veliko težav imajo delavci zaradi poslabšanja vida, prav v pletilnici pa potrebujejo dober vid.

Sicer pa so delovni pogoji težji v snutkovni pletilnici, saj hrup presega 90 decibelov, to pa je že nevarno za sluh. »Delavci bi morali nositi zaščitna sredstva za sluh, ki so jim na razpolago, a jih v glavnem ne uporabljajo,« pove Predovič. Poleg tega tudi temperatura presega 30 stopinj Celzija. Zato načrtujejo sanacijo klime naprav, ki niso pomembne le za boljše počutje delavcev, ampak so nujne tudi za tehnologijo. Prav v snutkovni pletilnici pa morajo še posebej paziti na kvaliteto, saj je material iz uvoza. Tu delajo tudi material za lycro, ki je eden od najdražjih artiklov v Beti. »V snutkovni pletilnici je skupinska norma, kar je

nujno, kajti delavci si morajo med seboj pomagati. Ti delavci so med seboj zelo povezani. Občutek imam, da so kot velika družina,« je zadovoljen Gabre.

»V krožni pletilnici pa imamo v glavnem posamične norme. Trudimo se, da bi uskladili normative in doseganje norme. Smo ena redkih pletilnic, ki ima v krožni normo, ki se izračunava s količino, kvaliteto in gospodarnostjo,« pove Predovič. V krožni delajo 80 do 85 odst. pletiva iz bombažnih prej. Vendar Gabre potoži, da je v zadnjih dveh letih kvaliteta bombažne preje zelo padla. »Predilnice imajo v Jugoslaviji monopol, kajti ponudba prediva je manjša od povpraševanja. Zato si lahko predilnice privoščijo marsikaj. Prav kvaliteta prediva je za nas največji problem. Tako prihaja do razlik pri uspešnosti delavcev tudi zaradi pogojev dela, torej kvalitete prediva. Zato poskušamo iz meseca v mesec preračunavati, da bi bile norme kar se da realne,« pove Predovič ter ob tem pristavi, da s pletilci v zadnjem času v glavnem ni težav, so pa vedno 2 ali 3 takšni, ki nekoliko »vlečejo nazaj«. Krožna pletilnica ima pred snutkovno to prednost, da ni tolikšnega hrupa, zato pa jih moti bombažni prah,

ki je v zraku in ga delavci neprestano vdihavajo.

Gabre pohvali, da je njihov strojni park precej obnovljen, da imajo veliko novih strojev, tako da so, kar se tiče tehnologije, blizu evropskemu nivoju. Imajo tudi nekaj starejših strojev, ki s solidnim vzdrževanjem še vedno opravljajo svojo funkcijo. »S takšnim strojnim parkom, kot ga imamo, se zelo hitro prilagajamo potrebam trga. Izračunali smo, da smo v preteklem letu vsak dan vsaj na dveh strojih menjali artikle. To je zelo veliko za to vrsto proizvodnje. Ker delamo za znanega kupca, mora včasih kakšna skupina strojev stati, druga skupina pa mora delati v štirih izmenah. Te spremembe sprejmejo delavci z razumevanjem, štirizmensko delo pa v glavnem opravijo prostovoljci,« niza Predovič.

»Vsako leto nabavimo 2 ali 3 nove stroje, za letošnje leto pa smo načrtovali nakup 3 ali 4 strojev, vendar pa še vedno dokončno ne vemo, ali nam jih bo uspelo dobiti. Vendar pa z nakupom novih strojev ne povečujemo zmogljivosti pletilnice, ampak le zamenjamo dotrajane stroje. Danes ni tako pomembno, koliko izdelamo, ampak predvsem, kakšne kakovosti je material. Prav kvaliteti dajemo pri nas največji poudarek. Zato imamo tudi dobro organizirano procesno kontrolo, torej kontrolo kvalitete med pletenjem, ki jo opravljajo tehnologji. Prav tako pa tudi naših 15 mehanikov, ki so zadolženi za vzdrževanje strojev, neprestano bdi nad stroji. Vsak dan je en stroj v generalnem remontu, vsak stroj pa pride na vrsto za takšen remont približno vsake tri mesece. Vsak stroj ima približno 3.000 igel in če je poškodovana le ena igla, pletivo ni več prve kvalitete. Zato moramo biti pri vzdrževanju strojev zelo natančni, kajti le od tega je odvisno, ali bomo z izdelkom zadovoljni ali ne,« je povedal vodja pletilnice Gabre Predovič.

GABRE PREDOVIČ je novi predsednik akcijske konference Zveze komunistov v Beti. Doslej je opravljala to funkcijo Marija Vukmanič. Upati je, da bo vnesel tovariš Gabre Predovič sveže misli delo komunistov. Uredništvo Vezila mu želi pri tem delu veliko delovnih zmag in uspehov.

Ana Guštin je ena izmed treh žensk v pletilnici, ki delajo v treh izmenah. Njena naloga je, da vdeva niti v stroj. Snutkovni stroj na fotografiji, sicer uvožen iz ZRN, je eden najmodernejših strojev v svetu za tovrstno proizvodnjo. To je prvi računalniško voden stroj v pletilnici, proizvaja pa pletivo za kopalke. Njegova prednost je tudi v tem, da ima možnost velikega števila vzorčenja. Ana, ki dela v Beti že 17 let, od tega 8 let v treh izmenah pravi, da je njeno delo zelo naporno za oči, posebno težko pa je delati ponoči. »A sem se s tem sprijaznila, tudi zato, ker imam večji osebni dohodek kot če bi delala v dveh izmenah,« pove Guštinova.

Z rezervnimi deli se morajo znati sami

Anton Vraničar je vzdrževalec v pletilnici že 26 let, zadnjih 15 let pa je tudi vodja vzdrževanja. Podrejenih mu je 9 vzdrževalcev, za katere pa pravi, da so izkušeni ljudje in da jim lahko zaupa. »Večjih težav pri delu sicer nimamo, če seveda odmislimo probleme z rezervnimi deli. V preteklih letih smo dobili rezervne dele iz uvoza, zadnja 2 ali 3 leta pa so z uvozom velike težave. Tako si pomagamo z domačimi proizvajalci. Velikokrat nam priskoči na pomoč semiška Iskra,« pove Vraničar.

»Z gotovostjo lahko rečem, da je bilo še pred desetletjem na delovnem mestu boljše vzdušje kot je danes. Sedaj namreč delavci tudi na delovnem mestu preveč razmišljajo, kako bodo preživeli. Zato ni takšnega elana. Pravijo mi, da jih jaz samo priganjam, drugi pa jih plačujejo. Toda vsak vodja mora biti tudi nekoliko psiholog in s prijazno besedo se da marsikaj urediti. Sicer pa z delavci nimam težav,« se pohvali Anton.

»Za sam obrat je sicer boljše, če imajo vzdrževalci čim manj dela. Res pa je, da

moramo neprestano nadzorovati stroje in tudi izdelek. Ni pomembno le to, da stroj dobro teče, pomembno je tudi, kakšne kakovosti je tisto, kar pride iz stroja,« je dejal Vraničar in se začel znova smukati okrog strojev.

Janko Bračika, ki dela v pletilnici že 17 let, je mojster vzorčenja pri krožno-pletilnem stroju. Dela pri nastavitvi strojev za nove vzorce in proizvodnjo. Čeprav v krožni pletilnici hrup ni tako močan kot v snutkovni, pa potoži, da so jim na pregledih sluha, ki jih imajo vsaki dve leti povedali, da jim sluh opazno peša.

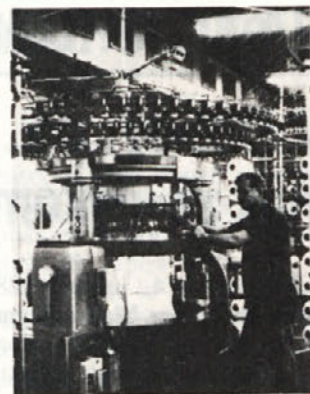
Zlata Kočvar pravi, da delo v pletilnici za ženske ni lahko, kar dobro ve iz lastnih izkušenj. 17 let je namreč delala v snutkovni pletilnici, zadnja 4 leta pa je pregledovalka surovega pletiva. »Delo, ki ga opravljam sedaj, je sicer lažje od tistega v snutkovni, kjer sem delala v treh izmenah, sedaj pa le v dveh. Toda sedanje delo je velik napor za oči in noge,« potarna Zlata.

Največ težav je s slabim predivom

Da proizvodnja v pletilnici lahko teče, je zelo pomembna nastavitve proizvodnje. Za to skrbi team, ki ga sestavlja več strokovnjakov. Tako delata za snutkovno in krožno pletilnico tehnolog in dezinater, poleg njiju pa so v

krožni pletilnici še 4 mojstri vzorčenja, v snutkovni pa mojster tehnologije in mojster vzorčenja. Po besedah glavnega tehnologa v pletilnici Mija Maršiča je ta team sicer mlad, zato pa zelo delaven in perspektiven.

Ivan Ribarič, ki dela v pletilnici 11 let, nadzoruje pet strojev, najbolj ponosen pa je na krožni stroj na fotografiji, ki je najbolj produktiven tovrstni stroj v Beti. Ko se enkrat obrne, naredi namreč kar 120 vrst. Vendar pa ima tudi slabo lastnost: nima veliko možnosti vzorčenja.

»Naša stalna naloga je, da potem, ko nastavimo proizvodnjo, spremljamo izdelavo artikla do konca, rezultat našega dela pa je vrsta pletiva. Poleg tega pa razvijamo tudi nove artikle po lastnih idejah ali idejah naših kupcev. Tesno sodelujemo tudi z modnimi kreatorkami,« pripoveduje Maršič. »Naredimo vzorčne primere, vzorec pa mora imeti razpisane vse karakteristike, tako da je moč kadarkoli narediti velike količine. Vzorčnega pletiva naredimo okrog 100 kilogramov, v barvarni pa ga različno pobarvajo. Pri vzorčenju je potrebnih veliko izkušenj. Nikoli si jih ne naberejo dovolj, kajti razvoj gre naprej svojo pot. Prav pri vzorčenju pa pridejo do izraza lastne ideje, ki jih ni malo.«

Maršič potoži, da jim dela veliko preglavic nekvalitetno predivo. »Predvsem pri vzorčnih primerih bi potrebovali nove materiale, a jih v Jugoslaviji ni. Novi materiali so v glavnem iz uvoza, majhne količine za vzorčne primere pa je težko uvažati. Prepričan sem, da bi bila lahko kolekcija veliko boljša, če bi imeli več različnih surovin, ki bi bile seveda tudi boljše kakovosti,« pove Maršič.

NA OBISKU V DOBOVI

V Dobovi pa vlak za vlakom

V soboto, 4. junija 1988, sva z **Brankom Matkovičem**, ekskluzivnim fotografom Vezila, obiskala Betin TOZD konfekcije v Dobovi.

Vreme: sončno, nizek pritisk, mučno. Vozniki na cesti živčni, nepredvidni. Napovem nevihte. Moja napoved se uresniči šele proti večeru.

Slavo Vujasinovič, vodja TOZD v Dobovi: miren, uglašen, razgledan, prijazen, ustrežljiv. Pravi lider, ki kot najprej pove, da prodajajo v Čateških Toplicah v posebni trgovini izdelke Beti. Sicer pa delajo v Dobovi 70 % za izvoz. Gre za lohn posel. Artikli: jogging, trim, za prosti čas. Za firmo Ambrossius Heim šivajo ženske artikle. Program vrhnjih oblačil.

Ženske za šivalnimi stroji, v proizvodnji ni nobenega moškega, šivajo tudi za domače tržišče. Predvsem spalne srajce in otroške artikle. Delajo v dveh izmenah, vendar razmišljajo o eni tako kot v Žakanju. Prehod na

enoizmensko delo bi prinesel več koristi, možen pa bi bil v letu dni. Prostor za enoizmensko delo imajo, kupiti bi bilo treba stroje, kar bi bila dokaj draga investicija. V Dobovi je trenutno zaposlenih 167 delavcev, od tega 30 v režiji.

V TOZD Konfekcija Dobova jih mučijo slabe telefonske zveze. Če se še tako trudijo in mučijo ter potijo, ne morejo dobiti Metlike. Sicer pa ima v Dobovi vsak četrti prebivalec telefon. To jih uvršča na evropski lestvici precej visoko. Pohvali pa se Vujasinovič s porodniško, ki je pod povprečjem ter potarna nad bolniškimi izostanki v času, ko je več dela na poljih, njivah in v vinogradih. Povprečna starost zaposlenih v Dobovi je nad trideset let.

Moški, ki so redkost in so le za seme, kot radi pravimo, so mehaniki, kuharji, vratarji. Slednje bi treba sicer zapisati v ednini. TOZD Konfekcija Dobova dobro sodeluje s sevniško šolo tekstilne usmeritve, ki bo imela v prihajajočem šolskem letu 1988/89 peto stopnjo. Sodelovanje se kaže v medsebojnem obiskovanju, v štipendiranju, v zaposlovanju učenk, ko končajo šolanje. Veliko sodelovanja pa je tudi z drugimi tekstilnimi delovnimi organizacijami v Posavju. Sposojajo si stroje, rezervne dele in še kaj.

— Ne moremo živeti sami zase, odrezani in izločeni, pravi Vujasinovič in neodvisno od tega nadaljuje:

— Ljudje se »drže« delovnih mest, ne odhajajo iz TOZD. S tem seveda ni rečeno, da nimamo težav in problemov, temveč bo verjetno bliže resnici, če ugotovim, da je danes težko dobiti drugo delovno mesto. Situacija je težka, vendar le ne tako, da ne bi bilo prostora za optimizem.

Sicer pa mimo Beti pelje vlak za vlakom.

T. G.

Srečni smo, da imamo zaposlitev

SLAVO VUJASINOVIČ — prvi mož v TOZD Konfekcija Dobova.

MERI VUČAJNK je tehnolog v TOZD Konfekcija Dobova. Je prijetna sogovornica.

— V Beti TOZD Konfekcija delam štiri leta. Višjo tekstilno šolo sem končala v Zagrebu.

— In kaj delate?

— Pripravljam artikle za proizvodnjo, večinoma za izvoz, kajti za domačo proizvodnjo nam vse to pripravijo v Metliki. Izdelke uvajamo v proizvodnjo, postavimo čase. Tu se srečam z delom analitika časa. Najdejo pa se še druge obveznosti. V TOZD sem edini tehnolog.

— Se nagibate k enoizmenskemu delu?

— O tem se pogovarjamo že dalj časa. Gre za investicijo s kup problemov — tekoči trak, nabava strojev. Z večjo skupino smo delali poskuse. Enoizmensko delo je prineslo pozitivne premike, kot so: povečanje produktivnosti, večja disciplina pri delu...

— Ste poročeni?

Meri Vučajnik

— Da. Imam dva otoka: punčko, ki hodi že v šolo, in sina, ki bo šel jeseni v vrtec.

KOŠNJA — v TOZD Konfekcija Dobova smo »zalotili« pri košnji mehanika Žanija Strmeckega. Trave okrog stavbe se je lotil kar z navadno koso, ki jo je prej dobro nabrusil. Njegova rekreacija nas je prepričala, da je s stroji v proizvodnji vse v redu.

Foto: B. Matkovič

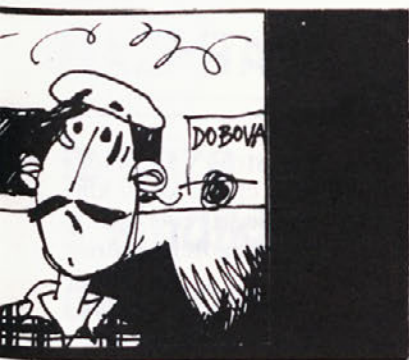
HODITI PO RAVNEM

Zgodilo se je v TOZD Konfekcija Dobova.

Delavec je prinesel zdravniško spričevalo, da sme hoditi samo po ravnem. Zagotoviti mu takšne pogoje dela pa je skoraj nemogoče. Direktor TOZD mu je predlagal, naj osem delovnih ur sedi in opazuje, kako drugi delajo zanj. Vsi zaposleni pa naj tudi vidijo, za koga delajo.

Psihični pritisk je bil le pretežak. Po dveh dneh je dal delavec odpoved.

T. G.

— Osebni dohodek, Dajte, potarnajte malo.

— Pa ne bom, čeprav vem, da je tekstil slabo plačan. Zmeraj smo na repu, vendar sem srečna, da imam zaposlitev, da ne delamo izgube. Je pa po trgovinah vse drago. Najbrž pa je že v človeški naravi, da nisi nikoli zadovoljen s plačilom, ki ga prejmeš.

— Kaj vas vsaj malce razjezi?

— To so norme. Delavke, ki jih presegajo, mislijo, da bodo dobile zato tudi mnogo višji osebni dohodek. Pa ni tako, ker gre za delitev mase.

— Razmišljate o odhodu iz Beti?

— Ne. Vezana sem na kraj, kjer živim. Ne nameravam nikamor. Zainteresirana sem, da gre TOZD dobro.

— Berete Vezilo?

— Včasih. Všeč mi je, da pišete o vseh TOZD. Sicer je med TOZD-i premalo stikov. Občutek imam, da nas združuje prav Vezilo.

— Ste za dan Beti?

— Menim, da pri dnevu Beti ne gre zgolj za trošenje denarja. Vsaj enkrat letno se zberemo na istem mestu. Bi pa seveda porabljeni denar lahko porabili tudi pametneje.

— Greste na dopust?

— Letos bom šla prvič v Sečo. Dopustovanje si je danes že težko privoščiti. Smo štiričlanska družina.

T. G.

Kuharji pogrešajo pomivalni stroj

STONE HOTKO, kuhar v TOZD Konfekcija Dobova. Z njim sem se pogovarjal po okusni malici: kranjska klobasa in krompirjeva solata:

— Koliko malic pripravite dnevno?

— 115. Kosil nimamo.

MARIJA ŠEPETAVC — je šivilja v TOZD Konfekcija Dobova. Na dan mora izdelati 36 pižam, ki so namenjene domačemu trgu. Pravi, da dosega normo, vendar pa da so norme za starejše delavke previsoke. Za strojem je že dvajset let in je prepričana, da so strojne šivilje preslabo plačane za naporno delo. Povišati bi bilo treba predvsem osnovo za izračun osebnega dohodka. »Vem, da moja pripomba ne bo nič zalegla, toda molčati ne morem, ker sem prepričana, da se nam godi krivica,« je še dodala, ne da bi prenehala z delom. (Foto: B. Matkovič)

— Kaj imajo ljudje radi?
— Predvsem zrezke in drugo meso.

— Koliko časa ste v Beti?
— Tri leta. Pred vojaščino in po njej sem delal v Terme — Čatež.

— Koliko vas je zaposlenih v kuhinji?
— Dva. En dela dopoldne, drugi popoldne.

— Pripravljate malico po jedilniku?
— Da. Sprejmemo ga za cel teden.

Tone Hotko

— Poslušate tudi pripombe?

— Da, vendar menim, da so neupravičene. Ljudje bentijo predvsem nad enolončnicami. Navadno godrnjajo delavci, ki imajo doma najslabšo prehrano, ki jedo večinoma konzerve.

— Ste doživeli kak večji »bojkot« malice?
— Ne.

— Kaj pogrešate v kuhinji?

— Za pečenje in kuhanje — prekucni kotel. Ne bi se pa branili tudi pomivalnega stroja.

T. G.

Razočarane tekmovalke

Ekipa prve medicinske pomoči iz KOMET-a, ki je zasedla prvo mesto v občinskem merilu, je bila na republiškem tekmovanju v Ljubljani 18. junija 1988.

Dekleta, ki jih je za tekmovanje pripravljala samo tov. Ivanka Žlogar, so zadevo sprejela resno, saj se niso pripravljale zgolj na tekmovanje, pač pa za znanje, ki ga bodo s pridom uporabile ob katerikoli nesreči.

Bile so zelo razočarane. Že pri prijavi ekipe se je zataknilo. Prireditelj občinskega tekmovanja v Metliki ni pravočasno prijavil ekipe za tekmovanje v Ljubljani.

Občinski organizator tekmovanja ni omogočil pogojev, da bi naša ekipa PMP tekmovala na republiškem nivoju, zato je bil glavni organizator DO KOMET Metlika. Vso organizacijo, kakor tudi pripravo ekipe PMP, pa tudi vse stroške je prevzela naša DO.

V Ljubljani se je zbralo 59 ekip PMP iz vse Slovenije. Od vseh ekip so bili z njimi tudi predstavniki oddelka LO, RK in štaba CZ občine. Videti je bilo, da naša ekipa PMP zastopa le interese naše DO. Dekleta so bila resnično razočarana.

Naj omenim, da so druge ekipe spremljali organizatorji od občinskega pa vse do republiškega tekmovanja, naša ekipa pa je bila osamljena. Ekipo KOMET-a sta spremljala le načelnik CZ in vodja ekipe, na tekmovalnem mestu v Ljubljani pa se jim je pridružil še direktor DO, tako da je kazalo, da naša ekipa tekmuje izključno za DO KOMET.

Naša ekipa je kljub temu ponosna, da je med najboljšimi v občini in da ji je bilo podeljeno na dan tekmovanja v Ljubljani tudi republiško priznanje.

Alenka Mežnaršič

Köln '88:

Grozi nam stranska pot

Vsako tretje leto je Köln prizorišče največje svetovne razstave konfekcijskih strojev in opreme. Na 70.000 m² je od 7. do 11. junija razstavljalo najsodobnejšo opremo 600 razstavljalcev iz 28 držav. Iz Jugoslavije je sejem obiskalo okoli 700 ljudi iz vseh republik in pokrajin, skoraj iz vsake konfekcijske tovarne.

V tehnologiji strojev za izdelavo oblačil so še vedno neprekosljive razvite zahodne države, predvsem pa Japonska, ZR Nemčija in tudi Italija. Videti je bilo od igle do najbolj sodobnih avtomatov – robotov z elektronskim vodenjem, ki z lastno pametjo, »samostojno« s človekom programiranjem, opravijo proces od prve do končne faze in s tem večkratno privarčujejo pri času izdelave.

Predvsem so nas zanimala novosti v tehnologiji in opremi, namenjeni naši branži – trikotaži. Posebej smo si temeljito ogledali novosti firm, katerih strojno opremo že imamo (PFFAF, UNION SPECIAL, DÜRKOPP).

Tudi v industriji konfekcijske opreme je prisotna velika konkurenca. Zdržijo jo najbolj močni in najbolj konkurenčni v kvaliteti in ceni, tako da so tudi tu v ospredju Japonci. Japonski ADLER je odkupil nemško firmo DÜRKOPP, JUKI je odkupil UNION SPECIALA PFFAF je že pred leti odkupil MAUSERJA. Torej, usmeritev firm v Japonsko opremo je dobra poteza. Tudi zaradi nizkih japonskih cen, da o kakovosti ne govorimo.

Elektronika, ki so jo pred 6 leti začela množično upo-

rabljati pri elektro motorjih EFKA-VARIOSTOP in QUIQ-VARIOSTOP, je skrajno izpopolnjena. Tako si ne moremo zamisliti stroja brez elektronskega programatorja, lasersko vodenega procesa ipd.

Še vedno sta EFKA in QUIQ največja proizvajalca dodatne elektronske opreme in elektro motorjev za šivalne stroje. Močno pa jih ogrožajo proizvajalci z Japonskega, kjer močne firme kot so JUKI, BROTHER, TOYOTA – LJAMATO izdelujejo poleg mehanskih delov šivalnih strojev tudi elektro motorje, elektroniko s krmilnimi omaricami za programiranje procesa šivanja, ki so zelo lepo oblikovani.

Večina proizvajalcev že ponuja stroje z novo generacijo istosmernih elektro motorjev, brez sklopov, ki zmanjšujejo hrup in tudi porabo električne energije do 30 odstotkov.

Torej, na področju tehnologije šivalnih strojev novosti izvirajo hitro. Zlasti elektronika, ki človeku omogoča hitrost in kvaliteto, pa prilagajanje novim tehnološkim zahtevam v proizvodnji. Razviti svet si že pomaga s tako imenovano četrto generacijo

tehnološke opreme (za razliko od večine slovenskih firm, ki še delajo z drugo tehnološko generacijo).

Posebna pozornost so razstavljalci namenili oblikovanju oziroma integraciji delovnih mest. Po mnenju mnogih strokovnjakov, imamo ravno pri nas, v oblačilni industriji, tu največ rezerv.

Strokovnjaki firm JUKI, TOYOTA, RIMOLDI so prikazali tehnologijo, ki brez sodobne organizacije dela ne more dati maksimalni efekt, torej se ne izplača, ker ne zadostuje delati samo kvalitetno, delati je potrebno tudi hitro, brez povratnih transportnih poti, brez medfaznih zalog, delati je potrebno učinkovito.

Značilnosti prikazanih integrirano-oblikovanih delovnih mest je v naslednjem:

1. delovno mesto je sestavljeno iz več strojev in priprav, ki se odvisno od oblike in zahtevnosti artikla, obskrbljujejo sede, stoje ali s premikanjem od stroja do stroja. Izdelek ne gre iz rok delavke toliko časa, dokler ni popolnoma izdelan (ni medfaznih zalog)

2. oblike strojev in delovnih miz niso enake kot v klasičnem smislu (tekoči trak), temveč so prilagojene tehnološkemu procesu, z raznimi dodatki, tako da v proizvodnji delavec s čim manj premikov in gibanj opravi svojo funkcijo (povratnih poti ni)

3. delavec ne dela samo eno fazo, temveč vse faze, oziroma operacije v zaporedju, kot je programirano z elektronskim procesorjem – kreativno delo

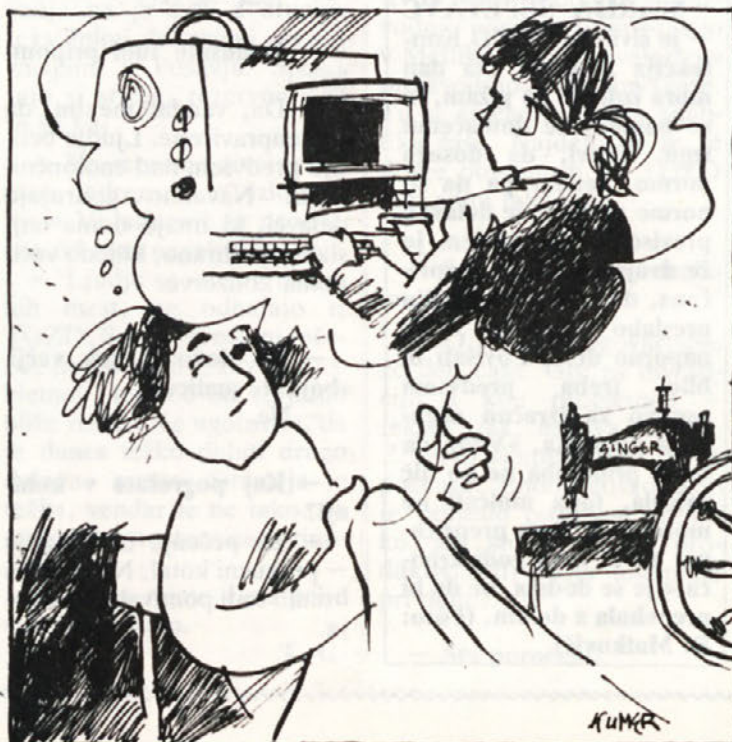
4. sistem integracije delovnih mest izključuje iz proizvodnje tekoče trakove in medfazno skladiščenje

5. ciklus proizvodnje na integrirano oblikovanem delovnem mestu z adekvatno opremo s približno ocenjenim delavcem s koeficientom zalaganja 90 – 100 % je 3 – 5 x nižji:

Primer: TOYOTA T. SHIRT 2 minuti – pri nas 14 RIMOLDI M. KOPALKE 1,55 minute – pri nas 8 RIMOLDI OTR. PULOVER VRHNJI 5 minut – pri nas 15 RIMOLDI MAJICA S KRAT. ROKAVI 2,10 min – pri nas 9 RIMOLDI OTR. OBLEKA 3,45 minute – pri nas 16

Tehnologija in oblikovanje integriranih delovnih mest v pripravi, v procesu krojenja in šivanja, preživlja strašansko revolucijo. Elektronika in človeški razum sta tudi tu ogromno prispevala. Postavlja se vprašanje, kam to vodi? Tako zasnovana delovna mesta s tako tehnologijo zasedejo samo vrhunski kadri, šivilje, tehnologi, kdor ne bo hitro sledil razvoju, bo na stranski poti z zelo majhnimi možnostmi, da se ponovno vključi v ekspedienca za 21. stoletje. Konkurenca je vsak dan večja, vsak dan močnejša, predvsem v državah v razvoju.

Nikola Kezele

RAZPRAVA:

Iz krize s sindikatom delavcev

8. junija 1988 je sindikalna konferenca DO Beti v sodelovanju z OO ZSS Metlika organizirala razpravo na temo:

1. Družbeno ekonomski položaj tekstilne industrije v drugačnih pogojih gospodarjenja

2. Izhod iz krize s sindikatom delavcev

V razpravi so sodelovali: člani sindikalne konference Beti, Miroslav Štimac, glavni direktor Beti, Franc Kočvar, direktor DO Komet, Miomir Čikič, direktor TO Novoteks, Janko Goleš, član predsedstva RS ZSS, Jože Miklič, predsednik MS ZSS za Dolenjsko.

Namen razprave je bil kritično oceniti položaj tekstilne industrije v občini Metlika ter vlogo in uveljavljanje sindikata delavcev. Pobude in predloge iz razprave bo na razširjeni seji RS ZSS zastopal delegat iz DO Beti.

1. O družbenoekonomskem položaju tekstilne industrije je uvodno besedo podal tov. Miroslav Štimac. Poudaril je:

– produkcija tekstilne industrije pada in je manjša od SRS

– zaposlovanje se je ustavilo

– prisotne restrikcije na področju osebnih in splošnih porab

– spremembe na področju izvoza in ukinitve izvoznih premij

– ekonomski položaj tekstila; ukrepi za tekstilno industrijo ne prinašajo bistvenih novosti, ker že dalj časa živi v tržni ekonomiji.

V razpravi je podan poudarek predvsem na tekstilno industrijo kot žrtev razvoja družbe, večno odrekanje zaposlenih v tekstilu ter

večno podpiranje nerazvitih ali neuspešnih, ne glede na lastni ekonomski položaj. Lahko rečemo, da je v zgodovini obstal edino tekstil, ker že dalj časa živi s tržnimi zakonitostmi. Obstal bo tudi v svetovni konkurenci, zato bomo morali še bolj skrbno in kvalitetno delati. Zato smo proti omejevanju OD ter porabe nasploh za vse uspešne DO, ker to destimulativno deluje in je v nasprotju s tržno ekonomijo, a s tem tudi z izhodom iz krize.

2. O izhodu iz krize s sindikatom delavcev je govoril tov. Janko Goleš, član predsedstva RS ZSS ter podal temeljne usmeritve za delovanje sindikata:

– delavec je upravljalec družbenega kapitala in nosilec politične oblasti, ne pa država, tehnobirokratske in politične strukture, kar je ukoreninjeno v naši družbi

– razvojna prenova gospodarstva in prehod v inovativno družbo je temelj bogatejšega in bolj humanega jutri delavcev, odpiranje novih del mest, humanizacije dela

– sistem in politika delitve OD kot sestavni del za ustvarjanje večjega dohodka

in nagrajevanje po delu sta materialna spodbuda za boljše gospodarjenje

– socialna politika in socialni razvoj sta prvini materialne varnosti delavcev

– zveza sindikatov je sindikat članstva, ne pa državni sindikat ali transmisija zveze komunistov

– prenova sindikata in kadrovska politika sta nujni

V razpravi so poudarili naslednje:

V osnovi podpiramo usmeritve delovanja sindikata, ker se bistveno razlikujejo od prejšnjih in ostalih republiških programov. Zajeta so področja delovanja, ki terjajo večjo aktivnost, učinkovitost, in odgovornost. Ocenjeno je še, da je bilo dosti podanih predlogov skušano realiziranih skozi sindikat in ostale subjektivne sile že pred leti, za kar so predvsem odgovorni nosilci republiških in državnih funkcij.

Delovnemu ljudstvu je dovolj sprejemanja programov, zlasti neučinkovitih, za katere v naši družbi ne obstajajo odgovornosti. Zahtevamo temeljite analize programov in delovanja s polno odgovornostjo vseh organov ali posameznikov.

Mijo Maršič

KJE JE POKAL?

Ob razpisu občinskega tekmovanja ekip prve medicinske pomoči in civilne zaščite v Metliki, 29. maja 1988, kjer so 1. mesto osvojila dekleta iz KOMET-a, je bilo predvideno, da prvo uvrščena ekipa prejme pokal, ostali dve ekipi pa diplomo.

Kometova dekleta so prinesla za osvojeno 1. mesto samo diplomo, pa se sedaj v KOMET-u sprašujejo, kje je ostal osvojeni pokal.

V KOMET-u za sedaj še ne vedo, ali lahko svojo ekipo prijavijo za preizkus znanja v Ljubljani, 18. junija 1988

STARI TRG VABI

V eni izmed prejšnjih števil »Vezila« sem napisala, da bo otvoritev novega 600 m² velikega prizidka k že obstoječemu obratu »KOMET-a« v Starem trgu ob njihovem krajevnem prazniku.

Do spremembe je prišlo zaradi nedokončanega prizidka k osnovni šoli v kraju. Krajanje pa imajo željo, da bi bile vse pridobitve v njihovem kraju slavnostno odprte na isti dan.

Odprt je 600 m² velik prizidek nove tovarniške hale DO KOMET Metlika, obrat Stari trg, novi prizidek k osnovni šoli Stari trg ter večnamenska hiša, v kateri bo VVZ.

Zahvala

Ob boleči izgubi drage mame Katarine Mlaček se najlepše zahvaljujem sodelavkam iz TOZD Žakanje za podarjeno ikebano, denarno pomoč in izraze sožalja.

Hvala vsem, ki ste sočustvovali z mano in ste mojo mamo pospremili na njeni zadnji poti.

Zalujoča hčerka
Marica Lugar

O NEZGODAH

Za poškodbo pri delu po določilih 34. člena zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja šteje:

– vsaka poškodba zavarovanca, ki je posledica neposrednega ali kratkotrajnega mehničnega, fizikalnega ali kemičnega učinka, kot tudi poškodba, ki je posledica hitre spremembe položaja telesa, nenadne obremenitve telesa ali kakšne druge nenadne spremembe fiziološkega stanja organizma, če je taka poškodba v vzročni zvezi z opravljanjem dela na določenem delovnem mestu ali z delom ali z dejavnostjo, na podlagi katere ima poškodovanec lastnost zavarovanca v smislu zakona;

– poškodba, povzročena na opisan način iz prve alineje, ki jo pretrpi zavarovanec na redni poti od stanovanja do delovnega kraja ali nazaj na poti, ukazani za izvrševanje delovnih nalog ali na poti, da nastopi delo, ki mu je preskrbljeno.

Poročilo je narejeno na osnovi analize predpisane evidence (obrazec ER-8), ki se vodi za vsako poškodbo. Ta evidenca zajema tudi poškodbe na poti na delo in z dela.

Iz razpredelnice je razvidno, da je v letu 1987 prišlo do skupno 55 poškodb, od tega 45 poškodb na delu in 10 poškodb na poti na delo ali z dela. Največ poškodb je bilo

(Nadaljevanje na 14. strani)

NAŠ POGOVOR

Veselili smo se napredka naše tovarne

»Dnevi, tedni, meseci in leta minevajo z veliko naglico. Tudi desetletja.«

Tako pravi moja sogovornica **Marica Ivčič**, ki odhaja v pokoj, a je še vedno polna vedrine, smeha in dobre volje. Ko jo povprašam o njenem odhodu, ji solze silijo v oči.

Kakšni so bili vaši začetki?

»V Beti sem se zaposlila pred 31. leti, pred tem pa

Bili smo brez dela, že smo mislili, da bomo zgubili službo, pa je prišel človek, ki nam je obljubil delo in nam vlil upanje v bodočnost. To je bil bivši dolgoletni direktor Beti Peter Vujčič.

Kmalu smo se preselili v vojaške barake, začela se je obnova prostorov in Beti je rasla, se razvijala in postala znana tudi v svetu.«

Kakšni so bili delovni pogoji takrat?

»Nismo imeli centralne kurjave, v prostorni šivalnici pa sta bili le dve peči. Zeblo nas je, med malico sem se grela ob peči. Tudi tople malice ni bilo v tovarni, nosila sem od doma, kar sem pač imela. Bilo je odrekano, delali smo ob sobotah, pa tudi ob nedeljah, ko je bilo potrebno.

Bili smo zadovoljni, veselili smo se vsakega napredka Beti.

V teh letih sem delala na šivalnem stroju, nadomeščala mojstrico in servirko, 23 let pa sem delala na kontroli gotovih izdelkov. Vsa ta leta pa sem delala na normi.

Vedno sem šla z veseljem v službo. V 31 letih sem zamudila samo enkrat pol ure. Nismo imeli kartic, vendar smo se zavedaličnosti, imeli smo večjo zavest do dela, kot to opažam danes.«

Kaj si želite ob odhodu v pokoj?

»Ob svojem odhodu želim svojim sodelavcem sreče, zdravja, nizke norme in dober zaslužek. Beti pa naj se še naprej tako razvija in napreduje. Težko zapuščam Beti, v teh letih sem se navezala na sodelavke, saj sem preživela med njimi lep del svojega življenja.«

Marica, srečno!

J. Klemenčič

sem delala dve leti v delovni organizaciji Pionir Novo mesto. Bilo mi je 17 let.

Delala sem pri gradnji tovarne Novoteks, gradnji Vinske kleti, kopala sem vodovod Lokvica-Bušinja vas-Hrast. Vozila sem beton, kamenje, prišla sem za vsako delo. Hodili smo peš z Bukovca pa na Lokvico.

Ko sem dobila službo v Beti, je bilo delo lažje.

Takratni prostori so bili na Pungartu. Delala sem v krojilnici in šivalnici, kjer je bilo potrebno. Spominjam se, da so bili začetki v Beti težki.

	KIV	M	KM	KČ	KMP	KD	KŽ	DSSS	SŠTU	DO
Skupno št. zaposlenih	297	308	274	265	111	167	341	324	19	2106
Število žensk	156	88	259	252	103	156	315	193	7	1534
Število moških	141	220	15	13	8	11	26	131	12	572
Skup. št. poškodb na delu in poti	8	15	5	8	4	1	5	9	—	55
Štev. poškodb na delu	8	14	5	8	—	1	2	7	—	45
Štev. poškodb na poti	—	1	—	—	4	—	3	2	—	10
Skup. št. izg. del. dni zar. poškodb	85	192	47	74	159	11	38	113	—	719
Št. izg. del. dni zar. pošk. na delu	85	186	47	74	—	11	7	87	—	497
Št. izg. del. dni zar. pošk. na poti	—	6	—	—	159	—	31	26	—	222
Pogostnost skupna	2,7	4,8	1,8	3	3,6	0,5	1,4	2,7	—	2,6
Pogostnost na delu	2,7	4,5	1,8	3	—	0,5	0,5	2,1	—	2,1
Pogostnost na poti	—	1,9	—	—	3,6	—	0,8	0,6	—	0,4
Resnost poškodb — skupna	10,6	12,8	9,4	9,2	39,7	11	7,6	12,5	—	13
Resnost poškodb na delu	10,6	13,2	9,4	9,2	—	11	3,5	12,4	—	11
Resnost poškodb na poti	—	6	—	—	39,7	—	10,3	13	—	22,2

Podatki so zajeti 31. 12. 1987 in veljajo za preteklo 1987. leto.

B. Cimerman

Čvek ob kavici

Najnovejši ukrepi, podražitve, primer Janez Janša in drugi pretresljivi dogodki zadnjih dni so tako razsrdili Toma Grubača, da je v jezi razbil svojega golfa diesel.

Zares smo v hudi kaši. Tito je umrl, Kardelj, Marinko, Kavčič, Bakarič, Vlahovič in Bjedič so mrtvi, pa tudi Mijo Maršič, predsednik sindikalne konference DO Beti, se zadnje čase slabo počuti.

Na dvorišču Marije Matekovič-Mikače je instaliran ogromen kup kamenja. Čemu je namenjen, lahko le ugibamo. Poznavalci pravijo, da je za seme. Matekovičovo dvorišče opazujemo in bomo o vseh dogodkih na njem v bodoče obširno poročali. Prav tako nadzorujemo tudi stanovanje Daka Damjanoviča-Lepega.

Zgradba, v kateri so pisarne DSSS, je že močno dotrajana. Prostori so vlažni, streha pušča itd. Verjetno ni naključje, da je te prostore zgradila JLA in jih nekaj časa tudi koristila. S tem člankom se tudi Vezila pridružujejo vsesplošnemu trendu napadov na JLA.

Govori se, da letos dneva Beti ne bo. Sredstva, ki so bila namenjena za to fešto, pa bodo porabljena za nakup

Zahvala

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem sodelavkam TOZD Konfekcija Metlika za darilo, prav tako tudi sodelavkam iz DSSS.

Delovnemu kolektivu Beti želim veliko uspehov in osebne sreče.

Jožefa Fir

novih počitniških kapacitet. Te govorice smo preverili in ugotovili, da njihov prvi del popolnoma ustreza resnici.

Ker Toni Gašperič tri tedne ni dobil od Bojana Cimermana obljubljenega članka za Vezilo, je v jezi dal izjavo: »Ta Bojan je tako len, da ga bodo verjetno morali kmalu umetno prehranjevati.«

Odkar Janez Žele več ni predsednik delavskega sveta, obstaja up, da bo mesna kriza v najkrajšem možnem času rešena. Belokranjski prašiči že krulijo v noč, brez upanja na kakršnokoli perspektivo, saj je Janez v teh krogih znan po vzdevku »Prašičja smrt«. Kakor se razvija situacija pa lahko le upamo, da si ne bo mazal rok s krvjo tudi v svoji DO.

Za mesto ravnatelja SŠTU so se prijavi trije kandidati, in sicer Milan Bračika, Zvone Kambič in Marjetka Žele. Komisija čaka še na četrtega ravnateljskega kandidata, saj so le trije premalo, da nadomestijo bivšega.

Gabre Predovič je postal predsednik akcijske konference ZK Beti, kar je velik uspeh. Jožetu Brajkovcu so odobrili izstop iz članstva ZK, kar je prav tako velik uspeh. Milanu Dimitrijeviču pa to ni uspelo, saj sploh ni član ZK. Dandanes je težko biti komunist, ker je bilo včasih prelahko.

- Si v partiji?
- Da.
- Pa nimaš nobenega prijatelja, da bi te ven potegnil?

Še napotek za vse delavce Beti: »Če hočete biti dobri državljani, ne berite tiska, temveč štampo.

Za vse, ki so ogorčeni nad pisanjem v Vezilu in ki bi te zlonamerne pisane želeli utišati, pa še stara balkanska modrost: KO VISI, ZLO NE MISLI.

M. R.

Betko ima besedo

V Beti imamo Osnovne organizacije ZK. V vsaki TOZD. Morda je kje ni, ker je premalo članov. O delu teh OO pa je slišati bolj malo. Betko se ne spominja, da bi bilo v Vezilu zadnjih pet let napisanega kaj, kar so naredili člani te avangardne organizacije.

Sklepati gre torej na dvojce: ali nič ne delajo ali pa se jim ne da pisati. Pa bi bilo lepo, če bi se oglašili z mnenji, predlogi, vzpodbudami, ko sprejemamo gospodarski načrt, ko razpravljamo o topliškem zdravljenju ali ko se vname debata, da je premalo počitniških kapacitet. Tudi drugače ne bi bilo odveč, če bi imeli v Beti komunisti več besede.

Betko misli predvsem na besede, ki bi nas ponesle k boljšemu delu, k boljšim rezultatom, k večjemu elanu...

Puhlosti si ne želi, te je že brez komunistov dovolj in celo preveč. Zanimivo bi bilo tudi zvedeti, koliko delavcev, mladincev, naprednejšev nasploh se je zadnje čase včlanilo med najnaprednejše.

Morda tudi, koliko jih je izstopilo iz vrst komunistov, koliko je bilo izključenih zaradi nedejavnosti, oportunitizma in drugih etiket, ki jih nosijo na svojih

prsih za našo stvarnost preživeti in odpisani ljudje.

Pa nič. Naših OO v Beti ni čutiti.

Podobno je z mladinsko organizacijo, morda je malce bolj dejaven le sindikat. Slednjega silijo k aktivnostim problemi, ki so se nakopičili nad delavski razred. Kljub svoji omejeni pameti Betko meni, da so problemi ljudi

tudi skrb Zveze komunistov. Zveneča gesla niso potreba, delavec je sit socrealizma, obljub, zla-

gane prihodnosti in druge socialistične navlake, zaupanje delovnih ljudi v Beti si bo pridobila Zveza, če bo prisluhnila tihim tegobam in željam vseh zaposlenih.

Več miganja in čisto vsakdanje razgibanosti članom Zveze komunistov v Beti verjetno ne bi škodilo. Naviti bo treba budilko in se predramiti iz otopenosti, naveličanosti in vdanoosti v usodo.

Zveza komunistov, kje si? Si ali nisi?

(Nadaljevanje z 12. strani)

v TOZD Metraža, in sicer 15, kar je tudi razumljivo glede na zahtevnost oziroma nevarnost tehnološkega procesa. Zaradi poškodb je bilo izgubljenih v lanskem letu skupno 719 dni, od tega 497 dni zaradi poškodb na delu in 222 dni zaradi poškodb na poti na delo ali z dela.

Podatek o pogostosti pove, da se je poškodovalec vsak 2,6 delavec od 100 zaposlenih.

Kar se tiče resnosti, je vsaka poškodba zahtevala 13 dni bolniškega izostanka.

Od poškodb na delu so najpogostejši vrezi, vbodi, odrgnine, opekline in poškodbe zaradi udarcev.

V primerjavi s prejšnjimi leti ugotavljamo, da je število poškodb v upadanju, prav tako resnost posamezne poškodbe.

**B. O.
B. CIMERMAN**

Imamo odlične ekipe

(Nadaljevanje s 3. strani)

Starešinič, napadalci – Martin Matekovič in Katica Rahija, vodari – Jožica Nemanič in Zvonka Vukšinič, strojnik – Emanuela Matešič.

IGD »BETI«, desetarka – Cvetka Predalič, strojnik – Ljiljana Šostarič, napadalci Mira Gurovič in Vesna Tuškan, vodari Renata Brodarič in Jožica Brodarič. Za izvedbo usposabljanja so bili zadolženi za SŠTU – Slavko Majzelj in Dušan Rus, za IGD BETI pa Anton Muc in Martin Fir.

Vsa prej naštetá dekleta so pokazala veliko volje in znanja, tako na vajah kot na usposabljanju. Če bo šlo tako naprej, se DO »BETI« ni potrebno bati za članstvo, ki bi bilo v vsakem trenutku usposobljeno za posredovanje pri eventualnem gašenju.

S. MAJZELJ

O dopustih in dopustovanju

Anketa »o letovanju in možnostih« v št. 5 našega tovarniškega glasila v jedrnatih besedah prikazuje stanje na področju naših dopustniških zmogljivosti in o tem, kaj mislijo nekateri naši delavci. Rad bi prispeval tudi nekaj svojih razmišljanj o dopustih in o odnosih do dopusta.

Vem, da me bo kdo kritiziral, da kdo razmišlja drugače in tako je tudi prav. V času, ko večina razmišlja o preživetju siliti v širjenje družbenega standarda delavcev, saj to je vendar samomorilstvo, razmetavanje denarja itd., da ne naštavam dalje. Verjetno kdo razmišlja tudi tako, med anketiranimi ni bil nihče. Ni pa bilo tudi nikogar, ki bi kaj povedal o naši perspektivi, naših namenih, naših načrtih.

Kaj in kako imamo namen reševati področje, ki je že precej časa porinjeno ob rob. Sedaj nas je v Beti zaposlenih 2.077. Nekaj manj kot 200 jih ima možnost koristiti naše počitniške kapacitete, kar znaša slabih 10 %.

Torej kar 90 % se jih mora nekako znajti ali pa ostati doma. Po številkah to kaže tako, vendar z upoštevanjem, da vsi nikoli ne bodo koristili ravno naših kapacitet, da nekateri tudi drugače izrabljajo dopust, pa ta procent ne drži. Verjetno pa bi kazalo, da imamo v načrtih vsaj za eno tretjino zaposlenih lastnih počitniških kapacitet. To pa ne pomeni samo na morju, temveč tudi drugje. Imam občutek, da nas še vedno nekje v podzvesti tare miselnost, da je dopust »luksus«. Zaradi skromnih kapacitet, ki jih imamo, so potrebni posebni kriteriji, da lahko prideš v poštrev. Delavci razmišljajo o previligiranem položaju tistih, ki so že koristili naše počitniške

kapacitete itd. Tisti, ki pa koristijo naše počitniške kapacitete v času kolektivnega dopusta, pa so že kar pravi srečneži. In kaj imajo po dopustu? Iz nevoščljivosti te nosijo po jeziki, kot da si ne vem kakšen prestopnik. Nekateri se rajši zato niti ne prijavljajo več.

O dopustih bomo, hoteli ali ne, morali razmišljati drugače. Dopust je vsakemu človeku potreben. Dopust ni privilegij, ampak nujnost. Način koriščenja, ki ga imamo sedaj v navadi, da smo na dopustu dan ali dva in to takrat, ko imamo delo pri hiši, pospravljanje poljščin, namesto bolniške itd., je preveč izčrpujoč in nas zaradi neprekinjenih obremenitev vodi v stalne napetosti in naraščajoča živčna obolenja. Organizem tako leta in leta ni spočit. Prav gotovo nas ta pot ne vodi k dvigu produktivnosti, temveč k povečanju števila delovnih invalidov, ki pa se kot bumerang vrača in udarja po naših osebnih dohodkih.

Matjaž Rus, kot človek, ki se ukvarja med drugim tudi z dopustniškimi kapacitetami, je že povedal, kje vidi našo perspektivo. Toda on sam gotovo ne bo rešil situacije. Več kot dvajset let je že mimo, odkar smo naredili dom v Seči, 10 let je mimo, odkar smo kupili 5 prikolic in 3 leta, kar smo nabavili še 4 prikolice. Prikolice, ki so stare 10 let, so že amortizirane in v zelo slabem stanju, tako da nanje nimamo več kaj računati.

Cene koriščenja prikolic res niso visoke, toda biti stalno v strahu, da kje ne pušča plin, kaj če bo dež itd., ne sodi na dopust.

Še nekaj, kar v Beti radi pozabljamo. Pred dvajsetimi oziroma tridesetimi leti so bili tudi zelo težki časi. Za vse, kar imamo danes, so dali svoj prispevek tudi tisti delavci, ki jih danes ni več med nami, živijo doma, ob skromni pokojnini, ob spominih na tiste čase, ko so še delali, to so naši upokojeanci. Razveselijo se kot otroci, ki dobijo novo igračo, naših vabil, Vezila in vsega drugega, kar jim nudimo. Mislim pa, da vsi najbolj cenijo občutek, da še vedno pripadajo temu kolektivu.

Ali jih obveščamo o možnostih dopustovanja v naših kapacitetah? Verjetno smo kar zadovoljni, da nihče nič ne vpraša o tem. Pa ne tako. Čez leto, dve bomo tudi sami v njihovih vrstah in če bomo pozabljeni, bomo z drugimi očmi gledali na svoj nekdanji kolektiv, na svoje minulo delo.

In kakšen bi bil zaključek? Kar je res, je res. Živimo v zelo težki, zapleteni situaciji. Za denar ni lahko. Toda s treznim razmišljanjem, ustreznimi načrti, večjim angažiranjem posameznikov in namenskim odrekanjem celotnega kolektiva, ki je tolikokrat dokazal, kaj zmore, sem čvrsto prepričan, da tudi počitniške kapacitete niso za nas nerešljiv problem.

J. M.

VAŠA POŠTA

Kratke iz Kometa

NEVZGOJENI KADILCI

Kometov delavski svet je pred dvema letoma sprejel sklep, da kupi vrtno klopi. Klopi so postavili ob tovarniški hali. Poleg klopi so prav lepi stoječi pepelniki, tako da zaposleni lahko pokadijo cigareto, dve med malico. Do tu je vse lepo in prav. Toda že nekaj časa me bodejo v oči prazni pepelniki, ugasnjeni ogorki pa ležijo ob klopih in poleg pepelnikov.

Menim, da bi bilo zelo lepo, če bi kadilka ali kadilec pokajeno cigareto ugasnil in pustil v pepelniku, ki stoji poleg klopi. S takim nekulturnim shranjevanjem »čikov« po tleh, kažemo samo svojo sliko drugim ljudem, ki prihajajo v našo DO.

Saj bi vsi radi, da je izgled našega okolja lep in čist. Vem, da so norme zelo nape, da so minute za malico in »čikpauzo« kratke, toda pustimo za seboj takšno, kakršno bi tudi radi prejeli. Ni težko, le voljo je treba imeti.

ŠE BOMO BENTILI

Jezili smo se, ko so delavci Cestnega podjetja postavili stroje in opozorilne table o prepovedi vožnje po Cankarjevi cesti v Rosalnice. Pod železniškim mostom je bilo treba poglobiti podvoz, saj so veliki tovornjaki morali voziti čez Rosalnice do Kometa. Seveda zaradi nizkega podvoza.

No, sedaj pa je stekla asfaltna cesta pod železniškim mostom. Jezili pa se bomo še, saj bi bilo dobro, če bi bili urejeni pločniki za pešce, polita z asfaltno prevleko celotna Cankarjeva cesta, ter postavljen novi most nad Obrhom.

Alenka Mežnaršič

Sodobna pravljica o pepelki III

»Vesoljni svet se ravna po stavkovnih pravilih« se je jezila mačeha, ko nekega lepega dne njena služinčad ni hotela delati. »Kdo je še to videl in slišal, da se kar tako brez kakršnekoli napovedi stavka oziroma prekine delo in to še v turistični sezoni?

»Kaj takega ni nikjer. Ne v socialističnih in ne v kapitalističnih državah.«

Mačeha je besnela po svojem motelu ob cesti, rohnela je, da se je kar bliskalo. Toda služinčad je nemo strmela predse in nihče ji ni odgovoril. Pismo z zahtevki po višjem dohodku in standardu so ji že prej porinili pod nos. Zahtevali so tudi boljšo hrano, delovno obleko pa naj bi mačeha dajala vsaj dvakrat letno. Ali je ni sram, da so tako neestetsko oblečeni vsak po svoje. Naj si mačeha kar pogleda, kako oblečeni so na sisih in v bankah, pa občanarji. Vsak drugi teden imajo vsi rožnate obleke, tako jih vsaj vsi poznajo od kod so. Na banki imajo vsi od direktorja nazaj vijolične drese. Tudi mačeha bi morala z duhom časa naprej, morala bi se posodobiti, kdo bo še hodil v njen zastareli motel.

Vse to so ji njeni služabniki napisali, pa tudi zahtevali so: vse spremembe naj se izvršijo čimprej ali pa takoj.

Mačeha ni mogla kaj, kot da je prebrala vse zahteve, nekaj časa si je še pulila lase in rohnela, potem pa se je pomirila. Povabila je svojo služinčad v motelske prostore in mirno so se pričeli pogovori. Dovolila jim je, da so prišli na dan s svojimi predlogi in zahtevki. Mačeha jim je predlagala, da ustanovijo svoj sindikat, katerega član bi bila rada tudi sama. Zbrano članarino bi racionalno izkoristili in bi šli vsi skupaj na izlet po naši domovini. Saj je marsikdo ni videl dlje kot do prve vasi. Tudi piknik ob reki bi lahko imeli. Lahko pa bi iz prejete članarine komu tudi pomagali pri nabavi kurjave za zimo.

Tako jih je pretentala s svojo zvitostjo, žejne jih je peljala čez vodo. Mačeha jim je res kupila nova oblačila, seveda vsem enaka, da so se poznali po vsem mestu, še težje so odšli po svojih opravkih z dela kot prej. Imeli so velike napise na hrbtih, tako da so jih vsi poznali, od kod so. Pa tudi kje so v službi.

Pri plači jim je povečala osnovno postavko ter zmanjšala giblivi del.

Bili so na istem kot prej.

Pri hrani pa so spremenili samo imena jedi. Prej je bil na jedilniku fižol, sedaj pa pasulj.

Včasih so lahko popili kavico zjutraj, po novem pa jim je mačeha pri plači minute, prebite ob kavici, odtegnila. Toda tudi služinčad je bila zvita po svoje. Prinesli so si kavico v »termoski« in jo naskrivaj pili, tako da jih mačeha ni videla. Stavkovna pravila so tudi enotno sprejeli, tako je pač zahtevala mačeha. Tudi na izlet so šli, pa ne daleč, samo ob reki, kjer so imeli piknik s hrano, ki so jo prinesli s seboj od doma.

Bili so srečni in veseli, saj so imeli mačeho na svoji strani in za nič se jim ni bilo treba bati.

Alenka Mežnaršič

V okvirčku

Za predsednika delavskega sveta delovne organizacije Beti je bil izvoljen VINKO PAVLINAC. To se je zgodilo na seji delavskega sveta v petek, 10. 6. 1988. Dosedanji predsednik JANEZ ŽELE pa se je poslovil s te funkcije. Za spomin na delo so mu izročili knjigo Jožeta Dularja in Mirka Kambiča Bela krajina. Enako darilo je prejela tudi Marija Vukmanič, dosedanja predsednica akcijske konference ZK v Beti.

Dekleta prva

Ob 125. letnici Rdečega križa in dneva civilne zaščite je bilo 12. občinsko tekmovanje prve medicinske pomoči RK in CZ. Tekmovanje je bilo 29. maja 1988 na Pungartu v Metliki. Organizatorja omenjenega tekmovanja sta bila občinski odbor RK in oddelek za LO občine Metlika.

Na tekmovanju je sodelovalo 11 ekip iz OZD, TOZD in krajevnih skupnosti. Prvo mesto na občinskem tekmovanju so dosegla dekleta iz ekipe prve pomoči DO KOMET Metlika.

V ekipi so bile: Ljubica Ribarič, Bojana Peričak, Biserka Hrnjak, Jadranka Hren, Željka Magljajec, Vesna Grginčič in Nevenka Vuk.

Za tekmovanje jih je pripravljala Ivanka Žlogar, ki že vrsto let v KOMET-u vodi ekipo prve medicinske pomoči.

Naša dekleta bodo zastopala Metliko in našo DO v Ljubljani 18. junija 1988 na republiškem tekmovanju CZ in prve medicinske pomoči.

Vsem dekletom iz ekipe prve medicinske pomoči iz KOMET-a kakor tudi njihovi vaditeljici za osvojeno prvo mesto čestitamo. Obenem pa želimo, da bi v Ljubljani pokazale čimveč pridobljene znanja in veščine.

Alenka Mežnaršič

Inovator Gornik

Ivan Gornik. Z njegovim imenom in priimkom je povezana marsikatera inovacija v delovni organizaciji Beti. Ljudje, ki ga poznajo, ga imajo za sposobnega in razgledanega človeka. Za pravega strokovnjaka. Zanj bi lahko mirne duše rekli, da je pravi človek na pravem mestu. Sicer pa je Ivan Gornik tih, miren človek, ki nikoli ne izstopa z ničemer drugim kot z — znanjem. S sposobnostjo. Z njim smo se pogovarjali o inovatorstvu. Preberite, morda vam bo katera od misli vzbudila drugo misel. To pa je tudi namen.

Ivan Gornik, koliko inovacij v Beti je plod tvojega razmišljanja in dela?

»Inovacij, ki sem jih prijavil, je okoli 10, vendar je še dosti takšnih drobnih, ki so pripomogle k usposobitvi ali izboljšanju delovanja kakšnega stroja, vendar ne izkazujejo takšnih ekonomskih učinkov, da bi jih bilo potrebno prijaviti.«

Je tvoja delovna sredina takšna, da te spodbuja k inovatorstvu?

»Pri opravljanju svojega dela moram biti inovativen

ne glede na sredino. Na primer, dolga leta sem skrbel za energetiko in elektroniko v kodranki, ki obratuje kontinuirano in so me že razni izpadi ali zastoji te ali one naprave ponoči ali ob prostih dnevih spodbujali, da sem določene reči izboljševal do te stopnje, da sem dosegel večjo zanesljivost ali pa racionalnejše obratovanje.«

Meniš, da posvečamo v Beti dovolj pozornosti inovatorjem? Imajo pogoje za delo?

»Vsako inovacijo na tehničnem področju, ki potrebuje realizacijo, je težko speljati, ker nimamo dovolj močnih tehničnih služb (delavnic). Bolj smo opremljeni s kadri za prezidavo in vzdrževanje prostorov kot pa za izdelavo ali popravilo. Na primer: gredi stroja. Predvsem pa je za večje inovacije potreben začetni kapital, ki pa ga v sedanjih časih zelo primanjkuje. Kot primer naj navedem, da bi naša tovarna s primernimi napravami lahko izkoriščala odpadno energijo (topla voda iz barvarne) in bi lahko pri tem privarčevali okoli 20 odstotkov mazuta, vendar se niti za nakup merilnikov potrošnje pare nismo odločili, ker je to iz tekočega poslovanja posameznih TOZD težko sfinancirati.«

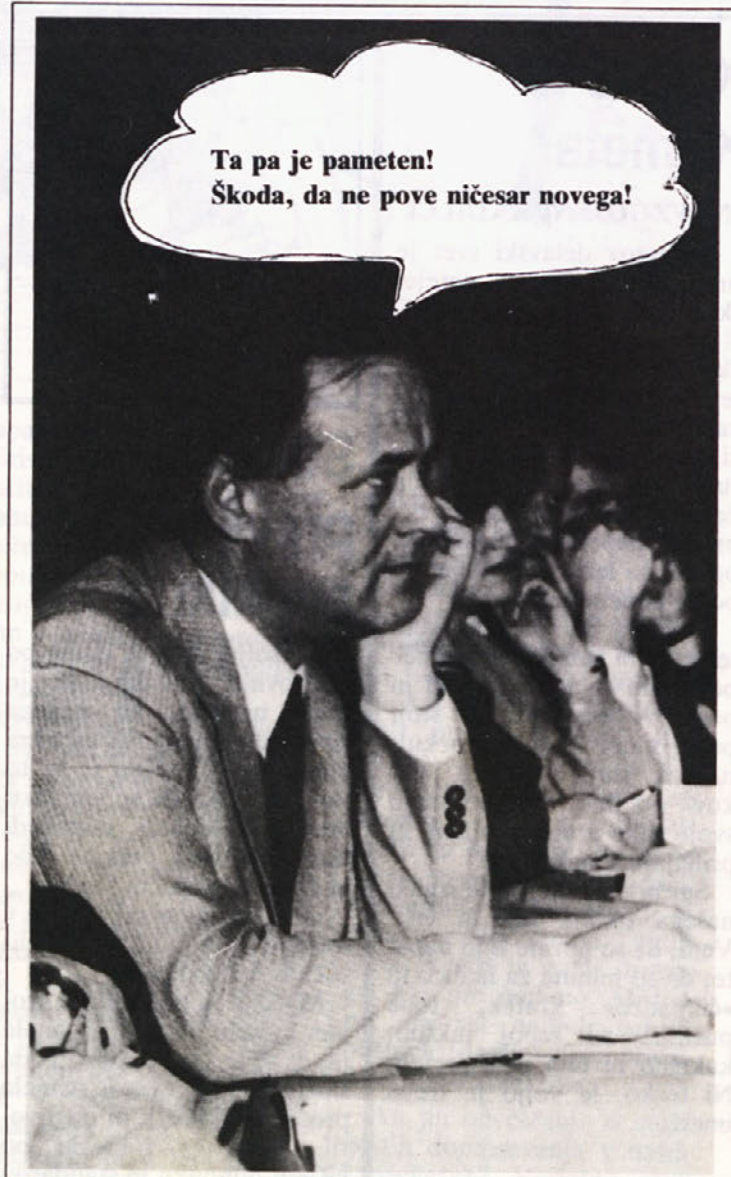
Kaj bi bilo treba po tvojem storiti, da bi bilo v naši delovni organizaciji več takšnih ljudi, kot si ti?

»Organizirati bi bilo potrebno vse, ki imajo smisel in voljo za inovativno dejavnost in jim nakazati potrebe za rešitev določenih problemov. Mogoče v obliki inovacijskih krožkov.«

Je sistem nagrajevanja naravn na to, da je dovolj stimulativen ali gre pri vrednotenju posamezne inovacije še vedno za tipično jugoslovansko nevoščljivost?

»Sistem nagrajevanja je verjetno takšen, kot je drugod, saj smo se pri oblikova-

HUDOMUŠNA FOTOGRAFIJA

nju pravilnika o inovacijah ozirali po takšnih, kjer inovativnost že dlje časa uspešno deluje. Pomembnejša je obravnava kakšne inovacije, torej njena klasifikacija — izračun osnov za določitev višine nagrade. Nevoščljivosti pa v glavnem niti ni, če pa že tu in tam nastopi kakšen primer, ga ne gre jemati za zlo.«

Kako ocenjuješ delo Betine komisije za inovacije? Je dovolj prodorna? Je to, kar naj bi takšna komisija bila?

»Betina komisija za inovacije je sedaj bolj organ, ki zbira inovacijske prijave, jih obdela in spelje postopek za izplačilo nagrad. Morala bi se tudi bolj angažirati za oživetev inovacijske dejavnosti.

Seveda s pomočjo vodilnega tehničnega kadra podjetja tako, da bi inovacijsko dejavnost usmerili na reševanje ali izboljšanje problemov v proizvodnji.«

Za kakšno koli inovacijo je potrebnega veliko znanja. Ga imamo v Beti in če ga imamo, v katerem grmu potem tiči zajec, da ni več »pogrontavščin«?

»Seveda znanja ni nikoli dovolj; do nedavnega smo bili kot tovarna s tolikšnim strojnimi parkom in energetiko brez strojnega inženirja. Še bolj kot znanje pa je potrebna volja do dela, volja, da narediš nekaj boljše, kvalitetnejše in tisti, ki imajo to lastnost, si bodo manjkajoče znanje poiskali v knjigi.«

Toni Gašperič

VEZILO je glasilo delovnih ljudi Beti in Kometa. Ureja ga uredniški odbor: Toni Gašperič, glavni in odgovorni urednik, Jožica Cigič, Nikola Kezele, Karolina Končar, Mijo Maršič, Jure Matekovič, Branko Matkovič, Vida Šegina-Matkovič, Jože Muc, Vinko Pavlinac, Tone Omerzel in Marjetka Žele. Tehnični urednik: Janez Pezelj.

VEZILO izhaja v nakladi 2300 izvodov, in sicer enkrat na mesec. Grafična priprava in tisk Tiskarna Novo mesto.

Naslov izdajatelja: Beti, Tovarniška 2, 68330 Metlika, telefon: 58-170.

VEZILO je po mnenju Republiškega komiteja za informiranje SRS oproščeno temeljnega davka na promet proizvodov.